

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การค้นคว้าแบบอิสระเรื่อง การจัดทำคู่มือการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน โรงเรียนแม่ไถวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน โรงเรียนแม่ไถวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อจัดทำคู่มือการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน โรงเรียนแม่ไถวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งมีขั้นตอนการศึกษา 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน โรงเรียนแม่ไถวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน โรงเรียนแม่ไถวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ รวมจำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย 3 ตอน ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ และร้อยละ ตอนที่ 2 ปัญหาการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน โรงเรียน แม่ไถวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาจัดเป็นกลุ่มประเด็นเรียงลำดับตามความถี่ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน โรงเรียนแม่ไถวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาจัดเป็นกลุ่มประเด็นเรียงลำดับตามความถี่ ขั้นตอนที่ 2 ร่างคู่มือการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน โรงเรียนแม่ไถวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหาร โรงเรียนที่มีผลงานด้านการนิเทศดีเด่นศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป และหัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ โรงเรียนแม่ไถวิทยาคม รวมทั้งสิ้น 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบร่างคู่มือการปฏิบัติงาน ใช้การสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ นำเสนอข้อมูลด้วยการสรุปแบบอุปนัย และจัดทำร่างคู่มือการปฏิบัติงาน ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคู่มือการปฏิบัติงานการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน โรงเรียนแม่ไถวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบตรวจสอบประสิทธิภาพของคู่มือจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับวิเคราะห์ผลแสดงความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

5.1 สรุปผลการศึกษา

1. การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนโรงเรียนแม่โจ้วิชยาคม จังหวัดเชียงใหม่ สภาพปัญหามีดังนี้ การดำเนินการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนโรงเรียนแม่โจ้วิชยาคม จังหวัดเชียงใหม่ มี 4 ขั้นตอน พบว่า ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการประชุมก่อนการสังเกต มีปัญหามากที่สุด คือ โรงเรียนขาดการประชุมเพื่อสร้างและรักษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และปัญหาที่น้อยที่สุด คือ ขาดการจัดการประชุมเพื่อทำสัญญาร่วมกันในการดำเนินการนิเทศ ส่วนขั้นตอนที่ 2 ขั้นการสังเกตการสอน มีปัญหามากที่สุด คือ ผู้นิเทศไม่มีความพร้อมในการสังเกตการสอน และสภาพปัญหาที่น้อยที่สุด คือ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศไม่มีแนวทางปฏิบัติที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ขาดการประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน ส่วนขั้นตอนที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล มีปัญหามากที่สุด คือ ขาดการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกตการสอนร่วมกันและปัญหาที่น้อยที่สุด คือ ขาดการวิเคราะห์และการสังเคราะห์เพื่อจัดระเบียบ ข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกตการสอนร่วมกัน ส่วนขั้นตอนที่ 4 ขั้นการประชุมหลังการสังเกต มีปัญหามากที่สุด คือ ผู้รับการนิเทศไม่ได้ให้ความสนใจในการประชุมหลังการนิเทศเพราะว่าผู้นิเทศไม่ได้มีการติดตามอย่างต่อเนื่องจึงไม่มีการแก้ไขปัญหาลงจากการนิเทศและผู้รับการนิเทศก็มิได้นำผลการนิเทศไปปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง และปัญหาที่น้อยที่สุด คือ ผู้รับการนิเทศมีความรู้สึกเสียเวลาในการประชุมหลังการสังเกตการสอน มีข้อสรุปดังนี้

1.1 ขั้นการประชุมก่อนการสังเกต เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในขั้นตอนนี้ คือ 1) ขาดการประชุมเพื่อสร้างและรักษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ 2) ขาดการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจที่จะช่วยทำให้เกิดความคล่องตัวในการทำงานร่วมกัน ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ 3) ขาดการประชุมเพื่อกำหนดแผนการสอน 4) ขาดการประชุมเพื่อแก้ไขแผนการสอน 5) ขาดการจัดการประชุมเพื่อทำสัญญาสร้างข้อตกลงร่วมกันในการดำเนินการนิเทศ และมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้ 1) จัดการประชุมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศให้เกิดความมุ่งหวัง โดยที่รับการนิเทศและผู้นิเทศต่างมีทัศนคติและความรู้สึกที่ดีต่อกัน เข้าใจซึ่งกันและกันแล้วจะเป็นการเริ่มต้นที่ดี เพราะจะช่วยให้อีกสองฝ่ายได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ 2) จัดประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในกรอบความคิดเพื่อจุดประสงค์ คือ เพื่อช่วยให้ผู้รับการนิเทศได้ทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้หรือปรับแผนให้สอดคล้องกับกรอบความคิดของผู้นิเทศและสำหรับผู้นิเทศ ก็เพื่อเรียนรู้ความคิดและความเข้าใจของผู้รับการนิเทศเกี่ยวกับ แผนการสอนและผู้รับการนิเทศสามารถที่จะตอบสนองโดยการอธิบายความคิดที่มีอยู่ในใจอย่างกระจ่างชัดเจนต่อผู้นิเทศ 3) จัดประชุมกำหนดแผนการสอนเพื่อจะสามารถช่วยผู้รับการนิเทศได้ฝึกการสอนไปในตัวและเป็นการฝึกการคิดแบบรวบยอด รวมถึงยังให้ออกาสต่อผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศที่จะทำนายและคาดหวังไว้ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นหรือจะมีอุปสรรคใดบ้างที่จะเกิดขึ้นในขณะที่ผู้รับการนิเทศ

ทำการสอน โดยทั้งสองฝ่ายช่วยกันคิดวิเคราะห์จากบทเรียน 4) จัดประชุมเพื่อแก้ไขแผนการสอน นอกจากจะเป็น โอกาสที่ให้ผู้รับการนิเทศได้ฝึกขั้นตอนการสอน ยังรวมถึงช่วยให้ผู้รับการนิเทศ ปรับปรุงแผนการสอน 5) จัดประชุมเพื่อทำสัญญาร่วมกัน เพื่อทำข้อตกลงกันอย่างชัดเจน ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศควรอภิปรายกันอย่างเปิดเผย ว่ามีความต้องการที่จะทำการนิเทศให้ต่อเนื่องในทุก ขั้นตอนจนครบหรือไม่ ตกลงกันว่า จะให้การนิเทศบรรลุในขั้นตอนใดให้ถือว่าเป็นข้อตกลงร่วมกัน

1.2 ขั้นการสังเกตการสอน ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในขั้นตอนนี้ คือ 1) ผู้นิเทศไม่มี ความพร้อมในการสังเกตการสอน 2) ผู้นิเทศขาดความเป็นกันเองในการสังเกตการสอน 3) ผู้นิเทศมี ลักษณะนิเทศแบบชี้แนะ ไม่รับฟังความคิดเห็น 4) เวลาของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศที่ไม่ตรงกัน 5) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศไม่มีแนวทางปฏิบัติที่เป็น ไปในทิศทางเดียวกัน ขาดการประสานงานและ ร่วมมือกัน และมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้ 1) ควรมีการอบรมผู้นิเทศเพื่อให้เกิดความพร้อมในการ ทำการสังเกตการณ์สอน ซึ่งขณะที่ผู้รับการนิเทศกำลังทำการสอนอยู่นั้น ไม่สามารถมองเห็นภาพการ สอนที่แท้จริงของตนเองได้ ในขณะที่ผู้นิเทศอยู่ในสถานะที่มีความพร้อมและไม่มีภาระอื่น ๆ จึง สามารถสังเกตการสอนได้โดยละเอียดทุกด้าน ซึ่งถ้าหากว่าไม่มีความพร้อมให้ข้อมูลบิดเบือนจากสิ่ง ที่เป็นจริงที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ผลของการวิเคราะห์ก็จะไม่มีคุณค่าเลย 2) ให้ความรู้กับผู้นิเทศในการ วางตนเองในฐานะผู้นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ซึ่งในความสัมพันธ์นั้น มิใช่ เชิงสังคม เพราะการ นิเทศเชิงสังคมนั้น มิใช่แก่นสารของงานนิเทศ 3) ให้ความรู้กับผู้นิเทศ ซึ่งผู้นิเทศมีโอกาสน้อยใกล้ชิด กับครูและนักเรียนในชั้น ในทุกวินาที เมื่อเกิดมีปัญหาค้นขึ้นในขณะที่ปฏิบัติการสอน ผู้นิเทศควรที่จะ ใช้ ความเหลือกับผู้รับการนิเทศ 4) ควรมีการสับเปลี่ยนคาบเรียนให้ตรงกันเพื่อการนิเทศจะได้มีความ สมบูรณ์และต่อเนื่อง

1.3 ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในขั้นตอนนี้ คือ 1) ขาดการวิเคราะห์และ การสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกตการสอนร่วมกัน 2) ขาดการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ เพื่อจัดระเบียบ ข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกตการสอนร่วมกัน และมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้ 1) ควรนำ ข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกตการณ์สอนมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดให้เป็นหมวดหมู่ให้มี ระบบและสามารถจัดการกับข้อมูลได้ 2) ควรมีการพิจารณาถึงประเด็นสำคัญเป็นการพิจารณาถึง ประเด็นหรือปัญหาที่สำคัญที่เห็นว่าน่าจะยกขึ้นมาอภิปรายร่วมกันเพื่อการดำเนินงานต่อไป 3) ควร พิจารณาข้อมูลที่สำคัญ พิจารณาถึงข้อมูลที่มีความเหมาะสมที่จะอ้างอิงเพื่อนำมาวิเคราะห์ 4) ควร พิจารณาสร้างจุดมุ่งหมายที่เฉพาะเจาะจงและต้องการจะกระทำให้ สำเร็จไป 5) ควรพิจารณาขอบเขต ของงานว่าจะเริ่มต้นตรงไหนและใช้วิธีการอย่างไรและขอบเขตของงานจะสิ้นสุดตรงไหนและสิ้นสุด ด้วยวิธีการอย่างไร

1. ขั้นการประชุมหลังการสังเกต ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในขั้นตอนนี้คือ 1) ผู้รับการนิเทศ ไม่ได้ให้ความสนใจในการประชุมหลังการนิเทศเพราะว่าผู้นิเทศไม่ได้มีการติดตามอย่างต่อเนื่องจึง

ไม่มีการแก้ไขปัญหาหลังจากการนิเทศและผู้รับการนิเทศก็มีได้นำผลการนิเทศไปปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง 2) ผู้รับการนิเทศหน้าเยนกับการเสียเวลาในการประชุมหลังการสังเกตการสอน และมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้ 1) ควรมีการตกลงกันในหลักการและสรุปแนวทางในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมการสอนร่วมกัน 2) ควรเสนอปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับการนิเทศ โดยเฉพาะข้อตกลงที่ผู้รับการนิเทศกับผู้นิเทศได้กำหนดไว้ในขั้นตอน การประชุมก่อนการสังเกต 3) ในการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศควรเป็นเรื่องที่เฉพาะเจาะจงให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้และควรเสนอให้ชัดเจน มีข้อมูลซึ่งได้จากการสังเกตมาสนับสนุนทุกครั้ง 4) ผู้นิเทศควรประเมินความรู้สึของผู้รับการนิเทศตลอดเวลาระหว่างการประชุมหลังการสังเกตการสอน หากรู้สึกว่าการนิเทศเริ่มที่น่าเบื่อ ก็อาจจะหาทางสรุปและยุติการประชุมเสีย หรืออาจจะทำการเลื่อนการประชุมออกไปก็ได้แต่ควรได้รับความเห็นชอบจากผู้รับการนิเทศด้วย 5) ถ้าการประชุมดำเนินการไปได้ด้วยดีและยังมีเวลา ผู้นิเทศอาจจะเสนอประเด็นปัญหาที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน

2. การร่างคู่มือการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน โรงเรียนแม่โจวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ จากการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร หรือหัวหน้างานฝ่ายวิชาการ ได้ร่างคู่มือการปฏิบัติงานตามองค์ประกอบคู่มือที่กำหนดไว้แต่ในที่นี้ขอสรุปเฉพาะส่วนที่เป็นกระบวนการดำเนินงานการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน 4 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นการประชุมก่อนการสังเกต มีขั้นตอนการดำเนินงานคือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรประชุมสร้างความเข้าใจแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างครูตั้งแต่ 2 คน ขึ้น ไปหรือคู่สัญญาทำการประชุมชี้แจงการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนและแนวปฏิบัติทุกขั้นตอน สร้างบรรยากาศที่ดีเพื่อการสนทนา พูดคุย เรื่องต่างๆ ไป หรือเรื่องเกี่ยวกับการสอนเพื่อสร้างความรู้สึกไว้วางใจและประชุมสร้างความเข้าใจแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ระบุประเด็นที่จะสังเกตการสอน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และสามารถช่วยให้การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

2.2 ขั้นการดำเนินการสังเกตการสอน มีขั้นตอนการดำเนินงาน คือ ควรสร้างความเข้าใจกับคู่สัญญาเพื่อให้การนิเทศเป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งคู่สัญญาจะทำการสังเกตตั้งแต่การเตรียมการสอน การนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นการสอน การดำเนินการตามกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อ การช่วยเหลือผู้เรียนเป็นเพื่อนคู่คิดและคู่ทำและร่วมกันรับผิดชอบในผลของการดำเนินงานทุกขั้นตอน มีการเตรียมพร้อมในการสังเกตการสอนและพร้อมในการรับการนิเทศโดยเตรียมแผนการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในห้องเรียนและนักเรียนให้พร้อม เพื่อรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู บรรยากาศในห้องเรียน นักเรียนและ

สภาพทุกอย่างที่เกิดขึ้นในห้องเรียนนำไปวิเคราะห์ร่วมกันซึ่งได้มาเพื่อการจัดระเบียบข้อมูลและใช้เป็นองค์ประกอบในการวิเคราะห์การสอนของครู

2.3 ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนการดำเนินงาน คือ คู่สัญญาควรมีการวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน โดยพิจารณาผลการนิเทศ จากจุดเด่นและจุดด้อยของการจัดการเรียนการสอน ระบุว่ามียุติกรรมใดที่เป็นจุดเด่นหรือจุดด้อยและพฤติกรรมที่มีปัญหานั้นมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาต่อไป วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนที่ต้องการคงเอาไว้หรือพฤติกรรมการสอนที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข วิเคราะห์ผลการสอนและผลการสังเกตสอน เพื่อทำการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนต่อผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อดำเนินการในขั้นต่อไป

2.4 ขั้นการประชุมหลังการสังเกตการณ์สอน มีขั้นตอนการดำเนินงาน คือ ควรดำเนินการปรึกษาหารือระหว่างคู่สัญญา เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการพัฒนาการเรียนการสอน และหาข้อสรุปร่วมกันในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนเพื่อวิเคราะห์ว่ามีจุดเด่นหรือจุดด้อยที่มีปัญหามาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดทำแผนการเรียนรู้ครั้งต่อไปโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ คู่สัญญาเสนอข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอน ตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ในขั้นการประชุมก่อนการสังเกตการสอน โดยใช้ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างมีส่วนร่วมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศเสนอแนวทาง/วิธีการใหม่ ในการปรับปรุง แก้ไข การสอนของตนเองในครั้งต่อไป และควรมีการสรุปร่วมกันระหว่างคู่สัญญาสู่ทิศทางการพัฒนาในอนาคต

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การศึกษา ดังนี้

1. จากการศึกษาปัญหาการนิเทศสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน โรงเรียนแม่ไถวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นกระบวนการดำเนินงานการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นการประชุมก่อนการสังเกต พบปัญหาที่ตอบแบบสัมภาษณ์มากที่สุดคือ ไม่มีการแจ้งเพื่อจะประชุมทำความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศอย่างเป็นทางการไม่มีการแนะนำการจัดการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนว่าเป็นลักษณะอย่างไร หรือดำเนินการอย่างไรแต่มีการแจ้งให้ทราบเป็นรายบุคคลเท่านั้นว่าจะดำเนินการนิเทศการสอนอีกทั้ง ไม่มีการประชุมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการสอน แต่ให้ผู้สอนแต่ละคนทำแผนปฏิบัติการสอนด้วยตนเองซึ่งไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหา คือ ควรประชุมสร้างความเข้าใจแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างครูตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปหรือคู่สัญญาทำการประชุมชี้แจงการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนและแนวปฏิบัติทุกขั้นตอน สร้างบรรยากาศที่ดีเพื่อการสนทนา พูดคุย เรื่องทั่ว ๆ ไป หรือเรื่องเกี่ยวกับการสอนเพื่อสร้างความรู้สึกไว้วางใจและประชุมสร้างความเข้าใจแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ระบุประเด็นที่จะสังเกต

การสอน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสามารถช่วยให้การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ทั้งนี้เนื่องจากสอดคล้องกับ จรุงพร ลำไย (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่องการนิเทศการสอนแบบเพื่อนนิเทศเพื่อนและการนิเทศโดยผู้บริหารเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา โดยกล่าวถึงรายละเอียดของขั้นตอนการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ในขั้นการประชุมก่อนการสังเกต ควรมีการประชุมให้ความรู้แก่ครูผู้เกี่ยวกับการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนและการวางแผนการนิเทศการสอน

ขั้นการดำเนินการสังเกต พบปัญหาที่ตอบแบบสัมภาษณ์มากที่สุดคือ ไม่มีการสร้างข้อตกลงร่วมกันในการสังเกต แต่แจ้งให้ทราบผลการสังเกตในภาพรวมที่ประชุมประจำเดือนจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหา คือ ควรสร้างความเข้าใจกับคู่สัญญาเพื่อให้การนิเทศเป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งคู่สัญญาจะทำการสังเกตตั้งแต่การเตรียมการสอน การนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นการสอน การดำเนินการตามกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อ การช่วยเหลือผู้เรียนเป็นเพื่อนคู่คิดและคู่ทำและร่วมกันรับผิดชอบในผลของการดำเนินงานทุกขั้นตอน มีการเตรียมพร้อมในการสังเกตการสอนและพร้อมในการรับการนิเทศโดยเตรียมแผนการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในห้องเรียนและนักเรียนให้พร้อม เพื่อรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูบรรยากาศในห้องเรียน นักเรียนและสภาพทุกอย่างที่เกิดขึ้นในห้องเรียนนำไปวิเคราะห์ร่วมกันซึ่งได้มาเพื่อการจัดระเบียบข้อมูลและใช้เป็นองค์ประกอบในการวิเคราะห์การสอนของครู ทั้งนี้เนื่องจากสอดคล้องกับวัชราน เถาเรียนดี (2544) ที่กล่าวว่า เป็นการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่ได้ตกลงกันแล้ว โดยที่ผู้นิเทศจะดำเนินการสังเกตการสอนในห้องเรียนตั้งแต่ต้นจนจบหรือ ในช่วงเวลาที่เหมาะสมตามที่ตกลงกันไว้ระหว่างครูและผู้นิเทศ โดยใช้เครื่องมือที่ได้เลือกหรือสร้างขึ้นทำการบันทึกข้อมูลจากการสังเกต

ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล พบปัญหาที่ตอบแบบสัมภาษณ์มากที่สุดคือ ไม่มีการวิเคราะห์พฤติกรรมร่วมกันซึ่งหลังจากผู้นิเทศจะดำเนินการสังเกตเสร็จแล้วก็ไม่ได้ ดำเนินการใด ๆ ต่อไม่มีการนำข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกตการสอนมาพิจารณาาร่วมกันเพื่อจัดหมวดหมู่ของปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ผู้นิเทศจะกล่าวตักเตือนในภาพรวมให้นำไปแก้ปรับปรุงตนเอง ได้มีข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหา คือ คู่สัญญาควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนโดยพิจารณาผลการนิเทศ จากจุดเด่นและจุดด้อยของการจัดการเรียนการสอนระบุว่า มีพฤติกรรมใดที่เป็นจุดเด่นหรือจุดด้อยและพฤติกรรมที่มีปัญหานั้นมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาต่อไป วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนที่ต้องการคงเอาไว้หรือพฤติกรรมการสอนที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข วิเคราะห์ผลการสอนและผลการสังเกตสอน เพื่อทำการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนต่อผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อดำเนินการในขั้นต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากสอดคล้องกับ วัชราน เถาเรียนดี (2544) ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์ผลจากการสังเกตการสอน ผู้นิเทศรวบรวมเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการ

สอน ร่วมพัฒนาพฤติกรรมที่จะต้องคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงจากการวิเคราะห์ผลของการสังเกตซึ่งผู้
นิเทศจะพิจารณาพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งคืออยู่แล้วและควรคงไว้และพฤติกรรมการสอนที่ควร
เปลี่ยนแปลงเพื่อจะได้แก้ปัญหการสอนของครู โดยผู้นิเทศจะต้องวางแผนยุทธวิธีในการเปลี่ยนแปลง
พฤติกรรมที่เป็นปัญหาดังกล่าวซึ่งอาจจะพิจารณาร่วมกับครู

ขั้นการประชุมหลังการสังเกต พบปัญหาที่ตอบแบบสัมภาษณ์มากที่สุดคือ ไม่มีการชี้แจง
พฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่เป็นจุดเด่นและให้คงไว้เป็นรายบุคคล เพียงแต่ให้เห็นเป็นภาพรวม
แจ้งให้ทุกคนรับทราบแต่ไม่ได้แจ้งเพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้นิเทศไม่มีการดำเนินการอย่าง
ต่อเนื่องหลังจากให้ข้อเสนอแนะกับผู้รับการนิเทศในการนำไปปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอน
ของตนเอง โดยมีข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหา คือ ควรดำเนินการปรึกษาหารือระหว่างคู่สัญญา เพื่อให้
ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการพัฒนาการเรียนการสอน และหาข้อสรุป
ร่วมกันในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนเพื่อวิเคราะห์ว่ามีจุดเด่นหรือจุดด้อยที่มีปัญหาเป็น
ข้อมูลในการปรับปรุงการจัดทำแผนการเรียนรู้ครั้งต่อไป โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ คู่สัญญาเสนอ
ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอน ตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ในขั้นประชุมก่อนการสังเกตการ
สอน โดยใช้ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างมีส่วนร่วมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศเสนอ
แนวทาง/วิธีการใหม่ ในการปรับปรุง แก้ไข การสอนของตนเองในครั้งต่อไปและควรมีการสรุป
ร่วมกันระหว่างคู่สัญญาคู่ทิศทางการพัฒนาในอนาคต ทั้งนี้เนื่องจากสอดคล้องกับวิชา เล่าเรียนดี
(2544) ที่กล่าวว่า ขั้นตอนนี้ผู้นิเทศจะทบทวนข้อตกลงต่างๆที่เกี่ยวกับประเด็นปัญหาในการสอนของ
ครูและวิธีการที่ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวอาจได้มาจากผู้นิเทศนั่นเอง การนำเสนอข้อมูลย้อนกลับแก่ครู
จะต้องเป็นไปในลักษณะที่พยายามทำให้ครูเข้าใจและกระตุ้นส่งเสริมให้ครูได้ทำการพิจารณา
วิเคราะห์ข้อมูลนั้นด้วยตนเองแม้ว่าผู้นิเทศจะต้องทำการวิเคราะห์มาแล้วก็ตามแต่ผลการวิเคราะห์ของ
ผู้นิเทศจะยังไม่นำเสนอให้ครูทราบแต่จะใช้วิธีนำและฝึกให้ครูได้ใช้ข้อมูลจากการสังเกตมาสรุปผล
ของประเด็นที่เป็นปัญหาหรือที่ต้องแก้ไขด้วยตนเองให้ได้

2. การศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงแนวทางการจัดทำคู่มือการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
โรงเรียนแม่โจ้ววิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีประเด็นที่ผู้ศึกษานำมาอภิปรายดังนี้

ขั้นประชุมก่อนการสังเกต ผู้บริหารควรมีการประชุมชี้แจงการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
ระหว่างครูตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปหรือคู่สัญญา สร้างความเข้าใจแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างครู
ตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปหรือคู่สัญญาทำการประชุมและแนวปฏิบัติทุกขั้นตอน คู่สัญญาควรสร้าง
บรรยากาศที่ดีในการสนทนา พูดคุย เรื่องต่างๆไป หรือเรื่องเกี่ยวกับการสอนเพื่อสร้างความรู้สึ
ไว้วางใจและมีการระบุประเด็นที่จะสังเกตการสอน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อพัฒนาการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้และสามารถช่วยให้การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้
ร่วมกันระหว่างคู่สัญญา เพราะการสร้างความรู้สึในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมสร้างแนว

ทางการปฏิบัติงาน สร้างบรรยากาศของความเป็นกันเองและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมนอกจากจะประชุมร่วมกันเพื่อเพิ่มความรู้แล้วยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอีกด้วย ดังคำกล่าวของ ฉัตรชัย ไชยวุฒิ (2552) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ว่าการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีส่วนในการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้การทำงานร่วมกันกับเพื่อนร่วมงาน ทำให้ครูได้มีโอกาสทดลองสอนและแก้ปัญหา ร่วมกัน ลดความหวาดกลัวและอคติที่มีต่อการนิเทศแบบเดิม

ขั้นตอนการสังเกต ควรสร้างความเข้าใจกับคู่สัญญาเพื่อให้การนิเทศเป็นไปอย่างราบรื่นซึ่งคู่สัญญาจะทำการสังเกตตั้งแต่การเตรียมการสอน การนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นการสอน การดำเนินการตามกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อ รวมถึงการช่วยเหลือผู้เรียน ควรร่วมกันเป็นเพื่อน คู่คิดและคู่ทำและร่วมกันรับผิดชอบในผลของการดำเนินงานทุกขั้นตอน ควรมีการเตรียมความพร้อมในการสังเกตการสอนและพร้อมในการรับการนิเทศโดยเตรียมแผนการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในห้องเรียนและนักเรียนให้พร้อม ควรมีการรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู บรรยากาศในห้องเรียน นักเรียนและสภาพทุกอย่างที่เกิดขึ้นในห้องเรียนนำไปวิเคราะห์ร่วมกันซึ่งได้มาเพื่อการจัดระเบียบข้อมูลและใช้เป็นองค์ประกอบในการวิเคราะห์การสอนของครู เพราะการบรรยากาศในการนิเทศที่เป็นมิตรต่อกัน ไว้เนื้อเชื่อใจในกันและกันจะช่วยให้อาจารย์ทำงานกันเป็นทีม มุ่งเน้นความร่วมมือกันระหว่างครู เปิดโอกาสและจัดเวลาให้ได้สนทนามากขึ้นเพื่อให้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิด ความรู้ที่ต่างกัน เกี่ยวกับจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับการสรุปรูปแบบของ เพ็ญจันทร์ มีนะจรัส (2551) สรุปรูปแบบของการนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน คือ เทคนิคของการสอนที่นำวิธีทักษะหรือนวัตกรรมใหม่มาใช้บ่อย การทำงานกันเป็นทีม การสนทนากันระหว่างครูมากขึ้น มีโอกาสสังเกตการสอนระหว่างเพื่อนและการแก้ปัญหาใหม่ ๆ ที่ท้าทาย ความพยายามที่จะแก้ปัญหามานagement การจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นเป็นประจำ

ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล คู่สัญญาควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนโดยพิจารณาผลการนิเทศ จากจุดเด่นและจุดด้อยของการจัดการเรียนการสอน คู่สัญญาควรมีระบุว่ามียุทธวิธีใดที่เป็นจุดเด่นหรือจุดด้อยและพฤติกรรมที่มีปัญหานั้นมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาต่อไป คู่สัญญาควรมีการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนที่ต้องการคงเอาไว้หรือพฤติกรรมการสอนที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข และควรมีการวิเคราะห์ผลการสอนและผลการสังเกตสอน เพื่อนำไปทำการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนต่อผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อดำเนินการในขั้นต่อไป เพราะการวิเคราะห์หาจุดเด่นและจุดด้อยของกันและกันจะสามารถมองเห็นถึงปัญหาในการจัดการเรียนการสอนและสามารถร่วมกันวิเคราะห์ว่าพฤติกรรมใดที่ควรจะต้องคงอยู่และพฤติกรรมใดควรมีการเปลี่ยนแปลงให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับคำกล่าวของ วัชรานต์ (2544) กล่าวว่า การร่วมพัฒนาพฤติกรรมที่จะต้องคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงจากการวิเคราะห์

ผลของการสังเกตซึ่งผู้นิเทศจะพิจารณาพฤติกรรมต่างๆซึ่งคืออยู่แล้วและควรจะคงไว้และพฤติกรรม การสอนที่ควรจะเปลี่ยนแปลงเพื่อจะได้แก้ปัญหการสอนของครูโดยผู้นิเทศจะต้องวางแผนยุทธวิธี ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นการพิจารณาาร่วมกัน

ขั้นการประชุมหลังการสังเกต ควรดำเนินการปรึกษาหารือระหว่างคู่สัญญา เพื่อให้ข้อมูล ย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการพัฒนาการเรียนการสอน ควรหาข้อสรุปร่วมกัน ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนเพื่อวิเคราะห์ว่ามีจุดเด่นหรือจุดด้อยที่มีปัญหาเป็นข้อมูล ในการปรับปรุงการจัดทำแผนการเรียนรู้อีกครั้งต่อไปโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ คู่สัญญาเสนอข้อมูลที่ได้ จากการสังเกตการสอน ตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ในขั้นการประชุมก่อนการสังเกตการสอน โดยใช้ ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างมีส่วนร่วมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศเสนอแนวทาง/วิธีการ ใหม่ ในการปรับปรุง แก้ไข การสอนของตนเองในครั้งต่อไปและควรมีการสรุปร่วมกันระหว่าง คู่สัญญาผู้ศึกษาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนในครั้งต่อไป เพราะการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นการให้ข้อมูลเพื่อการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในครั้ง ต่อไป ดังคำกล่าวของฉัตรชัย ไชยวุฒิ (2552) ที่สรุปความหมายของการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนได้ ว่า เป็นการจัดกิจกรรมการทำงานร่วมกันระหว่างครูที่เข้าร่วมด้วยความสมัครใจ โดยจัดเป็นลำดับ ขั้นตอนในการสังเกตการสอนและมีการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการสอนที่เพื่อนสังเกตได้และ ร่วมกันอภิปรายเพื่อมุ่งพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของกันและกันและยังสอดคล้องกับคำกล่าว ของ เพ็ญจันทร์ มินะจรัส (2551) ในการสรุปเครื่องมือที่ใช้การนิเทศการสอนคือ เป็นเครื่องมือที่จะใช้ ในการสังเกตและการบันทึกการนิเทศการสอนเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับและนำไปปรับปรุงการเรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพ

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลของการศึกษา

จากการสรุปผลและอภิปรายผลพบว่า สภาพการดำเนินงานการจัดทำคู่มือการนิเทศแบบ เพื่อนช่วยเพื่อน โรงเรียนแม่โถวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ในภาพโดยรวม มีการดำเนินการอยู่บ้างแล้ว ในบางส่วน แต่ควรมีการจัดทำคู่มือเพื่อนำไปใช้ ให้มีความเป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่องด้วย และหากพิจารณาในแต่ละขั้นตอน ผู้วิจัยเห็นควรมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ขั้นการประชุมก่อนการสังเกต ผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมกันเป็นเพื่อนคู่คิดและคู่ทำ และร่วมกันรับผิดชอบในผลของการดำเนินงานทุกขั้นตอน มีการเตรียมความพร้อมในการสังเกต การสอนและพร้อมในการรับการนิเทศโดยเตรียมแผนการจัดการเรียนการสอน

2. ขั้นการดำเนินการสังเกต ควรสร้างความเข้าใจกับคู่สัญญาเพื่อให้การนิเทศเป็นไปอย่างราบรื่นซึ่งคู่สัญญาจะทำการสังเกตตั้งแต่การเตรียมการสอน การนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นการสอน การ

ดำเนินการตามกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อ รวมถึงการช่วยเหลือผู้เรียนและร่วมกัน เป็นเพื่อนคู่คิดและคู่ทำและร่วมกันรับผิดชอบในผลของการดำเนินงานทุกขั้นตอน

3. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล คู่สัญญาควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากการนิเทศแบบเพื่อน ช่วยเพื่อน โดยพิจารณาผลการนิเทศ จากจุดเด่นและจุดด้อยของการจัดการเรียนการสอน มีการระบุว่า มีพฤติกรรมใดที่เป็นจุดเด่นหรือจุดด้อยและพฤติกรรมที่มีปัญหานั้นมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนาต่อไป

4. ขั้นการประชุมหลังการสังเกต ควรดำเนินการปรึกษาหารือระหว่างคู่สัญญา เพื่อให้ข้อมูล ย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการพัฒนาการเรียนการสอน หาข้อสรุปร่วมกัน ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนเพื่อวิเคราะห์ว่ามีจุดเด่นหรือจุดด้อยที่มีปัญหามาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดทำแผนการเรียนรู้ครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำคู่มือการปฏิบัติงานไปใช้ และประเมินผลการใช้ เพื่อนำผลมาทบทวน ปรับปรุง พัฒนาให้เป็นรูปแบบที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาการนิเทศแบบอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและ สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา